

גיליון מס' 253 פרשת וירא
תשע"ח שנה חמישית

לע"נ

האשה ראצא בת אשר זעליג ע"ה
נלב"ע י"ד מרחשון תשס"ה
תנצב"ה

דברי שי"ה

ממרן שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

על הפרשה

מודעה רבה לאורייתא

א"ה השבת פרשת וירא ט"ו חשון יום היארצייט הס"ד למרן בעל החזון איש יתקיים השיעור הקבוע של מרן שליט"א לע"נ דודו זי"ע, בהיכל בית מדרשו 'לדרמן' (קומה ב'), כרבע שעה לפני זמן ערבית.

ביום ראשון לאחר תפילת שחרית כותיקין יעלה מרן שליט"א לבית החיים להתפלל על ציונו של מרן זללה"ה, וה' ישמע שווענתנו..

**כמדי שנה א"ה בשבוע
הבא נביא בגליון "דברי
שי"ח" את שיעורו של
רבינו שליט"א.**

"מהרי שלש סאים קמח" (יה, ו)

ע' רמב"ן שתמה למה ה' צריך כ"כ הרבה פת לג' אנשים. וי"ל דהרי אברהם סבר שהיו ערביים ואסור לאפות ביו"ט לצורך גוי (ובין למ"ד פסח ה' בין למ"ד סוכות ה' יו"ט) אבל בגמ' (ביצה י"ז א') אמר' ממלאה אשה תנור פת בשביל שהפת נאפה יפה כשהתנור מלא ולכך ה' צריך הרבה פת שיתמלא התנור ויהא מותר לאפות הכל.

והנה הרמב"ן כתב שלקח שלש סאין קמח להוציא מהן סלת נקי' וכ"כ בלקח טוב, ואכתי צריך טעם למה דוקא ג' סאין. וי"ל ע"פ גמרא דמנחות ע"ו ב' דמחיטין ומישן עשרון מובחר אתי מסאה חיטין ובעירובין פ"ג ב' מבואר דעשירית האיפה הוא מאכל אדם א' ליום ואמר' האוכל במדה זו ה"ז בריא ומבורך ולכן י"ל שרצה שיהא לכל אחד מהמלאכים עשרון א', וה"ק ג' סאין, קמח הנעשה מחיטין ג' סאין להוציא מהן עשרון סלת לכל א'. ועי"ל שרצה לעשות דומיא דלחח"פ דניפו ב"א נפה עשרון מסאה כמ"ש במנחות שם, אבל באדר"נ פ"ג א' שלקח ט' סאין ע"ש ולפ"ז י"ל שרצה לעשות דומיא דעומר שמנופה ב"ג נפה ויוצא עשרון מג' סאין כדאמר' שם וכל מעשה אבות סימן לבנים.

"ויקח חמאה וחלב וכן הבקר" (יה, ה)

במדרש תהלים פ"ח אמרו שהקב"ה אמר למלה"ש איך אתם רוצים את התורה הרי אכלתם בשר בחלב אצל אברהם, וכבר הקשו דהא חלב ואח"כ בשר מותר ע"י חזקוני. וי"ל ע"פ הגמ' ב"מ פ"ו ב' דפריך אהא דאמר שם ששחט ג' בהמות והכתיב וכן הבקר אשר עשה דמשמע חד ומשני דקמא קמא דמטיא אייתי לקמיהו א"כ מדכתיב ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה ויתן לפנייהם מוכח דהביא שלשתן יחד ואם נימא שלא אכלו יחד רק בתחלה החלב ואח"כ הבשר א"כ למה מיהר להביא לפנייהם הבקר מיד הרי בלא"ה לא אכלוהו מיד וע"כ שאכלוהו יחד.

(טעמא דקרא)

עלי שי"ח

"אבני המקום על מסכת ביצה"

בימים האחרונים הופיע ספר נוסף מאוצרו של נכד רבינו, הגאון רבי אריה קולדצקי שליט"א. הספר 'אבני המקום' על מסכת ביצה (הפק ב') אוצר בלום של בירורי סוגיות, דף על הדף על חציו השני של המסכת, וכולל אלפי הערות מחכימות, וזכה להסכמתו הנלהבת של רבינו שליט"א.

מכיון שהספר עוסק בסוגיות עמוקות מאוד, לא נוכל להרחיב יתר על המידה בהבאת דוגמאות, רק נביא פנינים קצרים. אודות לימוד מסכת ביצה, שהיא סגולה ליראת ה' כמובא בספר מנוחה וקדושה (בשר התורה אות כ' בתוך דברי הדרכה לבנו כצד יתן את בנו וז"ל: וגם הוא יהיה בקי במסכת ביצה בעל פה כי זה הוא סגולה ליראת ה'), התבטא בזה רבינו כי מקור הדבר הוא בתורת הנסתר על פי הקבלה, ומובא כן בשם האר"י ז"ל.

עישון סגריית

כידוע, אחד הסוגיות הכי נדושות ביום טוב הוא בענין עישון הסגריית, אם נחשב 'שזה כלל נפש' ומותר או שלא, ובספר החדש מובא חידוש הלכתי שבודאי יעורר רבים. שדעתו של רבינו באופן נהרץ שאין לעשן ביום טוב! ומוסר כך בשם החזון איש, ולא עוד, אלא יש בו משום מוקצה! (וראה בספר הרחבת הדברים, ודעות נוספות)

בהלכות טלטול ביום טוב, חידוש רבינו שליט"א, כי אמנם מותר ביום טוב לטלטול לצורך, אך יש להזהר שלא להוסיף דברים מיותרים. ולדוגמא, מותר להוליך ביום טוב מחזור לבית הכנסת כדי להתפלל בו, אך יש לשים לב שאם יש בתוכו דפים שאינם מחוברים, ואין לו צורך בהם לתפילה, יש להוציא את זה ולהשאיר בבית, והרבה אין נזהרים בזה ונכשלים חלילה באיסור הוצאה שלא לצורך ביום טוב.

כל זה, ועוד מאות פסקים מרבינו שליט"א, מובאים בסוף הספר 'אבני המקום', ב'מפי כהן', - חיבור מיוחד המצורף לספר, מאת הגאון רבי ישעיהו כהן שליט"א, מנכדיו הגדולים של רבינו שליט"א. אשר זכה לשמש את רבותינו מרנן הגרא"ל שטיינמן הגר"ח קניבסקי והגר"נ קרליץ שליט"א בענינים רבים וגם בענינים אלו ודבריהם משובצים בתוך הספר. נזכיר כאן דבר חידוש מרבינו ומרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א.

בסימן תקכ"ט העוסק בדיני שמחת יו"ט וחציו לה' וחציו לכם, מביא הרב המחבר בשם מרנן הגר"ק והגרא"ל שטיינמן שליט"א שהורו שאדם שמתענג בשינה יוצא בזה מצות שמחת יו"ט ומצטרף לחציו לכם, ומה שכתב הרמ"א בשם מהר"י ווייל דאדם המתענה ביו"ט שאינו יכול לקיים חציו לכם צריך לקיים כולו לה' וצריך לעסוק כל היום רק בתורה ותפילה, והרי יכול לקיים לכם בשינה, משום שאדם רעב אין לו שמחה משאר דברים עכ"ד. נברך את המחבר שליט"א, כי יזכה להוציא עוד הרבה ספרים לתועלת הכלל והפרט, ושלא תצא תקלה מתחת ידו, ויזכה להיות עוד שנים רבות דולה ומשקה מתורת רבינו שליט"א.

על הדף

עיר הנדחת - "לא תבנה עוד"

תנן בסנהדרין דף ק"א ב' והיתה תל עולם לא תבנה עוד לא תעשה גנות ופרדסים דברי ר' יוסי הגלילי ר"ע אומר לא תבנה עוד לכמות שהיתה אינה נבנית אבל נעשית היא גנות ופרדסים. נראה ברור דאף אם יקח עפר מקרקע אחרת וישים שם לא יוכל לבנותה דהעפר מתבטל לקרקע עיר הנדחת ועוד דאפשר דבעיר הנדחת אף האויר אסור שאם ירצה לבנות בתים באויר ג"כ אסור שאין הקרקע גורמת האיסור רק המקום, ובני ראי"ש שליט"א הביא ראי' מירושלמי סנהדרין פ"י ה"ו עוף שהוא טס למעלה מעשרה מהו משמע דמיבעי לי' אם האויר נאסר ע"ש ואף שיש לחלק דהתם הספק אם נקרא בכלל יושבי העיר ובהמתה משא"כ כאן אפשר דלא נקרא בכלל העיר מ"מ יותר נראה להשוותן וצ"ע. עוד נראה דשיעור האיסור לריה"ג הוא אף על כל שהוא וכן בזרע בערי מגרש הוא ג"כ בכל שהוא דהרי ק"ל בשבת החורש כל שהוא חייב הזורע כל שהוא חייב ולא מצינו בשום מקום שיעורא לחורש וזורע, ודבר פשוט דגם בכלאים חייב בכל שהוא ומה שצריך לר' יאשיה בכלאי הכרם חטה ושעורה וחרצן מקרא קדריש כמש"כ התוס' בבכורות דף נ"ד א' אבל בכל מקום בכל שהוא חייב וגם ר' יאשיה מודה בכלאי זרעים כמש"כ התוס' שם.

(נחל איתן סי' ט"ז ס"ג סקי"ח וס"ו סק"א)

מכתב שהתקבל מאחד הקוראים:

אפתח בהודאה על הזיכוי הרבים האדיר שאתם זוכים בו, אשריכם ואשרי חלקיכם מידי שבת בשבת אחים בקהילתנו סלונים דירושלים, מתענגים אברכים ובני תורה על כל האמרים ודא"ח המובאים משר התורה מרן שליט"א. וכעת, שהיה את היא"צ של זקני הגאון הקדוש ר' שמואל אהרן לידר זצוק"ל, מבני ברק (נלב"ע א' דר"ח חשוון תשע"ז) שכל ימיו היה דבוק ובטל כולו לחכמי וצדיקי הדור זצוק"ל ושיבדלחט"א, אמרתי לרשום את הקשר שהיה בינו לשר התורה שליט"א.

חתנו הגדול של הגה"צ רש"א לידר זצוק"ל הוא הרה"ג ר' מאיר שציגל ונעשה מחותן עם שר התורה שליט"א ע"י ביתו וחתנו משפחת צביון, ובכל השמחות בהם ישבו יחדיו, היה זקני יושב כעבדא קמיה מריה ולא גרע מלהביט בו, ואף התבטא על ספר 'נחל איתן' (אותו חיבר מרן שליט"א בצעירותו) כי ספר זה הוא ספר מוסר חי, שניתן לראות כמה גבוה מסוגל בן אנוש להגיע בידעית ויגיעת התורה! בינו נא זאת!

ידוע, שכל ימיו של כבוד קדושת זקני הגה"ק זצ"ל היה זהיר ונשמר ביותר בענייני קדושה, ופרישות יתירה היתה לו בענייני שמירת העיניים, עד שבשנות צעירותו אחרי תקופה שהלך כל יום לכולל, הפסיק ללכת ועבר ללמוד בבית מדרש סמוך לביתו כי התבטא שקשה לו שמירת העיניים בדרך כ"כ ארוכה.

יש להוסיף עובדה שארעה איתו בשלהי ימיו, שהוצרך לעבור טיפול בעיניו ולא הסכים בשום פנים ואף שהרופאים הזהירו אותו שבלי הטיפול הוא עלול חלילה להיות עוור, מאום לא עזר! עד שפנו למחותנו ה"ה רבינו שר התורה שליט"א, והוא כתב לו מכתב קצר שמחמת ונשמרתם עליו לעבור הטיפול (ועוד כמה ת"ח גדולים הפצירו בו לעבור הטיפול) ואף עבר הטיפול בהצלחה מרובה [יצויין עוד שאחרי תקופה נאלץ לעבור שוב טיפול בעיניו והרופאים שוב הזהירו שבלי הטיפול הוא יהיה עיוור ממש ל"ע, ולא הסכים בשום פנים, ועד שגילה כי בשעת הטיפול הוא נצרך לשכב פרקדן, ועל זה לא הסכים לוותר בשום פנים, כי היה ירא וחרד ביותר בענייני קדושה, וכידוע.

ונסיים בברכה, כי זכות הצדיק זצ"ל, ושאר הצדיקים, עם שאר עם ישראל הנהנים מאור הגדול שאתם מפיצים, תעמוד לכם שלא תהיה שום תקלה תחת ידכם.

מרדכי ש.ל.

השבת חל יום היארצייט למרן בעל החזון איש וקבלתי הנהגה מעניינת שלא כ"כ מפורסמת מהביקור של בן גוריון כשבא להחזו"א היה בעיה אך יגישו לו כוס שתיה מצד אחד יכולים להכשל בלפני עור שלא יברך על הכוס ומצד אחד מדין הכנסת אורחים להגיש שתיה ואז עלה הרעיון והניחו כוס תה אחד בין החזו"א לבין בן גוריון כדי שיחשוב אולי זה בשבילו וממילא כיבדו בכך, וב"ג הרי לא ישתה שמא הכינו את זה להחזו"א, וכך ייצא ידי חובת שניהם, יחשוב שכבדוהו ולא יכשל בלפנ"ע. וכן אמרו שאם אדם שאינו שומר תורה ומצוות בא אליך ואתה מכבדו לשתות את המשקה, תשתה אתה גם כן ותוציאו בברכה. ואם לא ירצה לצאת זה כבר מצידו, אבל אתה לא הכשלת אותו.

ברכת מו"ל טוב לידידונו נכדו של רבינו
הרב ר' **אריה קניבסקי** שליט"א
לרגל הולדת הבן נ"י בשעתו"מ
יהי רצון שיזכו אביו ואמו לגדלו לתורה, לחופה ולמעשים טובים

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושו"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 053-3145900 כתובת: ר' יהודה הנשיא 52 בני-ברק